

3. Artemchuk, H. I., Kurylo, V. M., & Kocherhan, P. M. (2000). *Metodyka orhanizatsii naukovo-doslidnoi roboty: navchalnyi posibnyk* [Methodology for organizing research work: educational manual]. Kyiv: Forum. [in Ukrainian].
4. Bieliaiev, O. (1978). Naukovyi osnovy zmistu uroku movy v zahalnoosvitnii shkoli [Scientific foundations of the language lesson content in secondary schools]. *Metodyka vykladannia ukrainskoi movy i literatury – Methodology of teaching Ukrainian language and literature*, (8), 86–95, 34. [in Ukrainian].
5. Vernyudub, R. (2012). Formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti studentiv-bakalavriv pedahohichnykh universytetiv [Formation of research competence of bachelor students of pedagogical universities]. *Ridna shkola – Native School*, (6), 58–62. [in Ukrainian].
6. Vykhoanets, I. R. (2006). Hramatyka [Grammar]. *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy – Encyclopedia of modern Ukraine*. Kyiv: Institute of Encyclopedic Research, National Academy of Sciences of Ukraine. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-26811>. [in Ukrainian].
7. Horokhova, T. O. (2013). Hramatychna kompetentsiia yak skladova profesiohramy studenta-filolooha [Grammar competence as a component of the philology student's professional profile]. *Doslidzhennia molodykh uchenykh u konteksti rozvytku suchasnoi nauky – Research of young scientists in the context of modern science development*, pp. 18–22. Retrieved from: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1082/1/T_Gorohova_DMU_3_GI.pdf. [in Ukrainian].
8. Lohvynova, Ya. (2013). Naukovo-doslidnytska robota studentiv yak umova formuvannia ekolohichnoi kompetentnosti maibutnoho vykladacha biolohii [Scientific research work of students as a condition for the formation of ecological competence of future biology teachers]. *Hirska shkola ukrainskykh Karpat – Mountain School of the Ukrainian Carpathians*, (8–9), 84–86. [in Ukrainian].
9. Medushevskiy, A. (1964). Vykladannia fonetyky i hramatyky ukrainskoi movy v vosmyrichnii shkoli [Teaching phonetics and grammar of the Ukrainian language in eight-year school]. *PhD thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].
10. Chavdarov, S., & Masalskyi, V. (1962). *Metodyka vykladannia ukrainskoi movy v serednii shkoli* [Methodology of teaching Ukrainian language in secondary schools]. Kyiv: Derzhavne uchebno-pedahohichne vydavnytstvo «Radianska shkola». [in Ukrainian].
11. Torchynska, N. M. (2021). Suchasna ukrainska literaturna mova [Modern Ukrainian literary language]. Khmelnytskyi. [in Ukrainian].

Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 16.01.2025 р.
Прийнято редакцією 16.02.2025 р.
Опубліковано 30.04.2025 р.

УДК 378.011.3-051:80]:17.022.1

DOI: 10.31376/2410-0897-2025-1-57-109-115

ПОТЕНЦІАЛ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ ЦІННОСТЕЙ ЄС

Федюніна Олена Ігорівна

аспірант, викладач-стажист кафедри української філології та зарубіжної літератури
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: elena.fedyunina31@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-7975-0733

У статті розглянуто потенціал філологічної освіти щодо формування базових цінностей Європейського Союзу в майбутніх педагогів-словесників. Зазначено, що система освіти відіграє ключову роль у трансформаційних процесах суспільства, сприяючи розвитку демократичних принципів, толерантності, поваги до прав людини та багатоманітності культур. Проаналізовано зміст освітніх програм, який може стати основою для інтеграції ціннісних компонентів у підготовку фахівців-філологів. Досліджено, як лінгвістичні дисципліни, літературознавчі курси та мовнокомунікативна компетентність сприяють осмисленню європейських цінностей, таких як гідність, свобода, рівність, солідарність, громадянська відповідальність. Наголошено на важливості академічної доброчесності, критичного мислення та медіаграмотності у формуванні світоглядної позиції студентів-філологів.

Ключові слова: філологічна освіта, базові цінності ЄС, європейська інтеграція, мовнокомунікативна компетентність, академічна доброчесність, критичне мислення, міжкультурна комунікація.

Постановка проблеми. У сучасному світі освіта відіграє ключову роль у формуванні ціннісних орієнтирів особистості. В умовах євроінтеграційних процесів Україна зіштовхується з необхідністю переосмислення освітніх підходів, що передбачає впровадження європейських цінностей у систему вищої освіти. Особливе значення в цьому контексті має філологічна освіта, яка не лише забезпечує професійну підготовку вчителів, а й формує гуманістичний світогляд, культуру толерантності, повагу до прав людини, демократії та верховенства права.

Попри те, що в українській освітній системі вже здійснюються кроки щодо впровадження європейських стандартів, питання ціннісного наповнення освітнього процесу залишається недостатньо розробленим. Відсутність системного підходу до інтеграції базових цінностей ЄС в навчальні програми

філологічних спеціальностей ускладнює їх засвоєння майбутніми педагогами, що впливає на якість підготовки вчителів як носіїв і трансляторів цих цінностей у шкільному середовищі.

Отже, актуальним є дослідження потенціалу філологічної освіти щодо формування базових цінностей ЄС в майбутніх учителів української мови та літератури, визначення ефективних підходів і методик їх інтеграції в освітній процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування базових цінностей Європейського Союзу в освітньому процесі набуває дедалі більшої актуальності в контексті євроінтеграційних прагнень України. У науковому дискурсі ця тема розглядається через призму компетентнісного підходу, педагогічної етики, гуманістичної освіти та громадянської відповідальності.

Дослідження європейських цінностей як фундаменту освітньої політики представлені в працях таких учених, як Ж. Дельор, який визначає освіту як чинник сталого розвитку суспільства, та Р. Інглеарт, який аналізує вплив ціннісних змін на демократичні процеси. Українські науковці, зокрема Н. Ничкало, О. Сухомлинська, Л. Гриневич, наголошують на необхідності інтеграції європейських стандартів у національну систему освіти.

Аспекти формування особистісних цінностей у майбутніх педагогів розглядаються в роботах О. Пометун, І. Зязюна, В. Кременя, які акцентують увагу на важливості виховання соціально відповідального громадянина через систему освіти. Також у працях Т. Добко та О. Овчарук підкреслюється значення освіти для демократичного розвитку суспільства та необхідність адаптації європейських методик у викладанні.

Філологічна освіта як ключовий елемент формування ціннісних орієнтирів розглядається в дослідженнях М. Лесюка, Л. Мацько, С. Карамана, які підкреслюють роль мовної освіти в розвитку національної та європейської ідентичності. Водночас питання інтеграції базових цінностей ЄС в зміст філологічної освіти потребує подальшого дослідження, що й визначає актуальність цієї статті.

Мета статті – проаналізувати потенціал філологічної освіти у формуванні базових цінностей Європейського Союзу, окреслити можливості їхньої інтеграції в освітній процес підготовки майбутніх учителів української мови та літератури, а також визначити ефективні педагогічні стратегії та методики, спрямовані на розвиток ціннісних орієнтирів відповідно до європейських стандартів освіти.

Виклад основного матеріалу. 23 червня 2022 року стало визначною датою в історії України, оскільки лідери 27 країн-членів Європейського Союзу ухвалили рішення про надання їй статусу кандидата на вступ до ЄС. Як зазначила Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України О. Стефанішина, процес підготовки до членства включатиме комплексну трансформацію всіх сфер, що забезпечить функціонування країни відповідно до принципів і законодавства ЄС [1, с. 38]. Важливі зміни мають відбутися й у сфері освіти, зокрема у вищій педагогічній.

Надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до ЄС стало історичним рішенням, що відкриває перед державою нові перспективи, водночас вимагаючи масштабних змін. Як зазначила О. Стефанішина, підготовка до членства потребує комплексних реформ, які охоплюють усі сфери, зокрема освіту. Вища педагогічна освіта відіграє ключову роль у цьому процесі, адже саме вона готує фахівців, відповідальних за виховання молодого покоління на засадах європейських цінностей, демократичних принципів та академічної доброчесності. Тому необхідно переосмислити підходи до викладання, оновити освітні програми, підвищити якість навчання та сприяти інтеграції українських університетів у європейський освітній простір.

У сучасному світі, де суспільство стає дедалі різноманітнішим, а глобальна взаємозалежність набуває все більшого значення, зростає роль чеснот, що формують громадянську свідомість європейців і світової спільноти. Серед них – гідність, справедливість, плюралізм, цивілізованість, солідарність, безпека, толерантність, свобода, рівність прав і можливостей, відповідальність та самодостатність.

Письменниця Галина Пагутяк наголошувала на важливості громадянської свідомості як однієї з ключових європейських цінностей, підкреслюючи необхідність україноцентричного напрямку розвитку культури: «Якщо дивитися на Україну з космосу, то можна уникнути провінційності. Перш ніж стати громадянином Всесвіту, треба побути громадянином України» [5, с. 322].

Природне повернення України до європейського простору сприяло утвердженню проєвропейського світогляду серед українців і прагненню до побудови європейської держави. Це зумовило переосмислення ціннісних орієнтирів, відмову від нав'язаних зовнішніх впливів, які не відповідають національній ментальності та стали наслідком тривалого перебування в іншому культурному середовищі. Зросло прагнення до якнайшвидшої інтеграції європейських цінностей і стандартів у всі сфери суспільного життя. Вибір України на користь європейського курсу підтверджується поступовим розвитком відносин із Європейським Союзом.

Поділяємо думку Ф. Вашука про те, що вимоги європейської освітньої спільноти щороку стають

суворішими, а зволікання з модернізацією вітчизняної освіти є неприпустимим. На його думку, ключову роль у цьому процесі відіграє спільний Європейський освітньо-науковий простір, який розвивається завдяки реалізації Лісабонської стратегії, Болонського процесу та становленню Європейського наукового простору (ЄНП). Останній набуває дедалі більшого значення та впливу на освітню й наукову сфери України та країн Центрально-Східної Європи [2; 14].

Ф. Ващук акцентує увагу на важливості спільного Європейського освітньо-наукового простору як ключового фактора реформування вищої освіти і науки в Україні та Центрально-Східній Європі. Дійсно, Лісабонська стратегія, Болонський процес і формування Європейського наукового простору сприяють інтеграції освітніх систем, підвищенню мобільності студентів і викладачів, а також забезпеченню єдиних стандартів якості освіти. Для України цей процес є надзвичайно актуальним, адже він не лише сприяє модернізації освітньої сфери відповідно до європейських вимог, а й зміцнює її науковий потенціал та міжнародне співробітництво.

Прогнозуючи європейське майбутнє України, навчальні заклади стають важливими агентами змін у просуванні європейських цінностей, які є основою для національної освітньої реформи. Передусім у рамках цього підходу ми виділяємо такі ефективні інструменти, як викладання, навчання, розробка освітньої та мовної політики, процедури забезпечення якості та управління навчальним процесом.

У контексті євроінтеграції та глобалізації освіти одним із важливих напрямів розвитку університетського освітнього простору є впровадження європейських цінностей, що є ключовою умовою реформування системи вищої освіти в Україні. Ураховуючи сучасні події, дослідження ціннісних орієнтацій студентської молоді засвідчило пріоритетність таких цінностей, як незалежність, демократія, повага до прав і свобод українського суспільства, а також особистий добробут, що охоплює сім'ю, здоров'я, освіту, кар'єру, самореалізацію, матеріальну стабільність, безпеку та свободу.

Сучасна освіта має на меті інтеграцію основних цінностей Європейського Союзу – поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права, прав людини, толерантності та міжкультурного діалогу – у навчальні програми з використанням міждисциплінарного підходу.

Євроінтеграційні процеси у сфері університетської освіти супроводжуються системними трансформаціями, що реалізуються через реформи, спрямовані на створення ефективної системи забезпечення та постійного вдосконалення якості вищої освіти відповідно до стандартів і рекомендацій Європейського освітнього простору [3, с. 22]. Важливим аспектом євроінтеграції є підтримка реформування університетів і наукових установ шляхом фінансування міжнародних проєктів. Для визначення основних пріоритетів, принципів і напрямів модернізації української вищої освіти в євроінтеграційному контексті необхідно розглянути шляхи її інтеграції у світовий освітній простір і розробити рекомендації щодо європеїзації університетської освіти.

Основні цінності Європейського Союзу – права людини, демократія, верховенство права, рівність, солідарність та повага до культурного розмаїття – можуть бути ефективно впроваджені в освітній процес через різні напрями, зокрема інтеркультурний підхід, академічну добросовісність, дослідження з прав людини, європейські студії та політичні цінності, міжнародну мобільність і обміни, розвиток критичного мислення, мовну політику та інклюзивність.

Інтеркультурний підхід відіграє важливу роль у філологічній освіті, оскільки дозволяє студентам не лише опанувати мови та літератури, а й глибше пізнати культуру й історію різних народів [4, с. 146]. Це сприяє формуванню таких важливих рис, як взаємоповага, толерантність і розуміння культурного різноманіття. Вивчення мов і літератури дає змогу осягнути унікальність кожної культури, її внутрішню сутність і багатогранність, що допомагає подолати стереотипи та упередження.

Крім того, інтеркультурний підхід сприяє розвитку критичного мислення та рефлексії, адже студенти аналізують і порівнюють різні культурні контексти, що дозволяє їм формувати більш зважене та об'єктивне сприйняття світу. У результаті вони не лише засвоюють мовні засоби, а й набувають важливих комунікативних навичок для ефективної взаємодії в міжкультурному середовищі, що є необхідним у сучасному глобалізованому світі.

Таким чином, філологічна освіта за допомогою інтеркультурного підходу не тільки дає студентам знання мов, але й формує в них глибоке розуміння цінностей та традицій інших народів, сприяючи розвитку взаємоповаги та толерантності. Це важливе вміння, яке дає змогу студентам ставати більш відкритими, адаптивними та успішними в глобальній культурній і соціальній спільноті.

Академічна добросовісність і права людини є невід'ємними елементами філологічної освіти, оскільки вони сприяють формуванню не лише професійних знань, але й етичних і моральних цінностей, які є основою для розвитку демократичних суспільств.

Навчання мовам і літературі допомагає студентам зрозуміти, як різні народи через свої мовні і літературні традиції висловлюють боротьбу за права людини, свободу і гідність. Літературні твори, що

розповідають про історії поневолення, боротьби за свободу та рівність, стають потужними інструментами для глибокого осмислення важливості захисту прав людини. Через вивчення таких творів студенти можуть знайти паралелі з сучасними проблемами порушення прав людини і зрозуміти, чому ці питання є такими важливими для розвитку цивілізованого суспільства.

Більше того, література часто стає майданчиком для обговорення соціальних і політичних питань, у тому числі боротьби за рівність і демократичні цінності. Вивчення таких текстів допомагає студентам формувати критичне мислення, яке дозволяє їм оцінювати ситуації порушення прав і свобод не лише в контексті історії, а й у сучасному світі. Це дає змогу зрозуміти, наскільки важливою є відповідальність кожної людини за захист прав інших.

У філологічній освіті також важливо навчати студентів академічній добросовістості, яка базується на принципах чесності, прозорості, поваги до інтелектуальної власності та інших фундаментальних етичних норм. Це водночас є відображенням демократичних цінностей і сприяє формуванню в студентів розуміння важливості поваги до прав інших як у сфері академічної діяльності, так і в суспільному житті.

Таким чином, вивчення мов і літератури не лише дозволяє студентам отримати знання про історію і культуру різних народів, але й сприяє формуванню відповідальності за права людини і демократичні цінності, що є важливим аспектом для майбутніх громадян ЄС та глобального суспільства.

Європейські дослідження та політичні цінності, включення курсів із європейської політики, правознавства, економіки та історії ЄС в програму філологічної освіти має велике значення для формування в студентів цілісного розуміння Європейського Союзу та його цінностей. Це дає змогу їм не лише поглибити свої знання з мовної і культурної сфери, а й розширити горизонти розуміння політичних, економічних і правових аспектів, що лежать в основі європейської інтеграції.

Європейські дослідження відкривають студентам можливість розібратися в історії створення ЄС, принципах його функціонування та основних цінностях, таких як демократія, права людини, верховенство права, свобода, рівність і солідарність. Це знання дозволяє їм краще зрозуміти, чому ці цінності є центральними для Європи та як вони впливають на повсякденне життя громадян і на міжнародну політику.

Окрім того, вивчення європейської політики та правознавства формує в студентів розуміння принципів демократії, толерантності, прав людини та мирного співіснування, що є основою європейської ідентичності. Це сприяє розвитку почуття європейської належності та відповідальності, адже студенти не лише дізнаються про політичні структури ЄС, а й усвідомлюють свою роль у глобалізованому світі.

Інтеграція цих дисциплін у філологічну освіту також допомагає студентам розвивати критичне мислення, яке є необхідним для розуміння складних міжнародних процесів, таких як розширення ЄС, міграційні питання, економічна інтеграція та інші важливі аспекти сучасної європейської політики.

Формуючи таке багатогранне розуміння, філологічна освіта сприяє створенню нового покоління громадян, які здатні адекватно оцінювати як культурні, так і політичні виклики ЄС, а також активно долучатися до процесів європейської інтеграції на різних рівнях.

Міжнародні обміни та мобільність, участь у програмах обміну, зокрема Erasmus+, є важливим аспектом філологічної освіти, оскільки вона дає змогу студентам не лише здобути академічні знання, а й особисто пережити і зрозуміти європейські цінності. Програми обміну сприяють створенню умов для безпосереднього занурення в інші культурні, соціальні та політичні контексти, що дозволяє студентам глибше зрозуміти різноманіття Європи та цінності, на яких базується ЄС, такі як демократичні принципи, толерантність, рівність та взаємоповага.

Програми обміну також допомагають розвивати глобальну відповідальність і солідарність. Студенти під час проживання і навчання в іншій країні стикаються з різними проблемами та викликами, такими як мовний бар'єр, адаптація до нових культурних і соціальних норм. Це формує в них почуття емпатії та готовності до підтримки інших у глобальному контексті, що є важливим елементом європейської ідентичності і громадянської відповідальності.

Особисте перебування в іншій країні дає можливість спостерігати за роботою європейських інститутів, брати участь у міжнародних заходах, обговорювати питання політики та прав людини, а також безпосередньо переживати європейські практики інтеграції, культурної співпраці та соціальної солідарності. Це все допомагає студентам не лише збагатити свій культурний досвід, а й стати більш відкритими до нових ідей та інклюзивних практик.

Участь у програмах обміну є також важливою в контексті формування європейської ідентичності. Студенти, маючи змогу відчувати себе частиною європейської спільноти, набувають почуття належності до великої та різноманітної європейської культури. Вони стають свідомими громадянами, здатними зрозуміти і оцінювати різні культурні та соціальні аспекти, що є необхідним для побудови стабільного, мирного та інтегрованого суспільства ЄС.

Розвиток критичного мислення є одним з ключових аспектів філологічної освіти, оскільки

філологічні дисципліни активно стимулюють студентів не лише до засвоєння мовних навичок, а й до глибшого розуміння контексту, у якому ці навички застосовуються. Філологія, зокрема через вивчення літературних творів, історії та політичних процесів, сприяє розвитку здатності до критичного аналізу, що є надзвичайно важливим для осмислення європейських цінностей.

Література є потужним інструментом для аналізу соціальних, політичних і моральних аспектів, які відіграють ключову роль у формуванні цінностей ЄС. Класичні твори, а також сучасна література дозволяють студентам порівнювати різні точки зору на такі теми, як права людини, демократія, свобода, рівність і справедливість. Читання і аналіз літературних текстів допомагає студентам розвивати здатність до глибокого осмислення складних і багатогранних соціальних явищ, а також до оцінки моральних і етичних дилем, з якими стикаються різні народи й суспільства.

Крім того, критичне мислення стає основою для аналізу історичних подій та політичних процесів, що формують сучасну Європу. Вивчення політичних та соціальних змін, таких як процеси демократизації, інтеграції в ЄС або боротьби за права людини, дає змогу студентам формулювати власні судження про роль цих подій у становленні європейських цінностей.

Філологічна освіта вчить студентів порушувати питання, шукати аргументи й контраргументи, а також оцінювати факти в їх історичному і культурному контексті. Такий підхід дає змогу глибше зрозуміти, як виникають і розвиваються європейські цінності, а також як ці цінності можуть бути застосовані до сучасних викликів.

Таким чином, розвиток критичного мислення через філологічні дисципліни не тільки сприяє інтелектуальному розвитку студентів, а й допомагає їм стати свідомими громадянами, здатними оцінювати культурні, соціальні та політичні процеси в контексті європейських цінностей, а також розвивати власне бачення шляхів їх упровадження в сучасному світі.

Мовна політика та інклюзивність – це важливі складові сучасної філологічної освіти, особливо в контексті європейської інтеграції. Європейський Союз активно підтримує різноманіття мов і культур як одну з основних цінностей, адже це є не лише проявом поваги до культурного багатства, а й запорукою розвитку толерантності та інклюзивності серед громадян ЄС.

Застосування мовних політик, які сприяють підтримці багатомовності та культурної різноманітності, вимагає впровадження цих принципів в освітній процес. Вивчення різних мов не тільки дає студентам практичні мовні навички, а й дає змогу глибше зрозуміти інші культури, історії та традиції. Це сприяє формуванню в них відкритості та готовності до прийняття різноманітних культурних ідентичностей.

Мовна політика, орієнтована на підтримку багатомовності, має особливе значення для створення інклюзивного освітнього середовища, де кожен студент, незалежно від його мовного або культурного походження, відчуває себе частиною спільноти. Це дозволяє уникати маргіналізації меншості і створює умови для рівного доступу до освітніх можливостей для всіх студентів.

Водночас мовна політика, що підтримує різноманіття, допомагає розвивати важливі соціальні навички, такі як співпраця, взаєморозуміння і повага до відмінностей, що є необхідними для успішного функціонування в мультикультурному суспільстві. Це дає змогу студентам набувати досвіду комунікації в багатомовних і багатокультурних контекстах, що є важливою складовою сучасної європейської ідентичності.

Таким чином, інклюзивність, підтримка різноманіття мов та культур є основою європейської ідеї і безпосередньо впливають на розвиток громадян, здатних до конструктивного діалогу, відкритих до нових ідей і готових діяти в умовах глобалізованого та мультикультурного світу. У філологічній освіті це означає не лише навчання мовам, а й формування свідомості, яка сприяє інтеграції та співпраці серед різних культур і народів.

Ці аспекти дозволяють філологічним спеціальностям створювати середовище для формування в студентів не лише професійних знань, але і європейських цінностей, які вони зможуть застосовувати у своїй подальшій професійній та громадянській діяльності.

Висновки. Філологічна освіта має значний потенціал у формуванні ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів, що сприяє підготовці свідомих громадян, здатних до конструктивної міжкультурної взаємодії. Інтеграція європейських цінностей у процес навчання філологів можлива через модернізацію освітніх програм, використання інтерактивних методів навчання, проєктну діяльність, міжнародну академічну співпрацю та цифрові технології. Упровадження цих підходів сприятиме формуванню відповідальних фахівців, які поділяють демократичні принципи, академічну добросовісність і прагнуть до сталого розвитку суспільства у європейському контексті.

Дослідження підтвердило, що філологічна освіта має значний потенціал у формуванні базових цінностей Європейського Союзу серед майбутніх учителів української мови та літератури. Аналіз наукових

джерел і освітніх практик засвідчив, що гуманітарні дисципліни сприяють розвитку демократичного світогляду, критичного мислення, толерантності та громадянської відповідальності. Однак наявні освітні програми ще не повною мірою інтегрують ціннісні орієнтири ЄС, що зумовлює необхідність удосконалення підходів до освітнього процесу.

Зокрема, перспективними напрямками подальших досліджень є:

- розробка методик для ефективного впровадження цінностей ЄС у мовно-літературну освіту;
- створення навчально-методичних матеріалів, що поєднують вивчення української мови та літератури з європейським ціннісним виміром;
- аналіз кращих європейських практик і можливостей їх адаптації в українському освітньому середовищі;
- дослідження впливу ціннісно орієнтованої освіти на професійну підготовку вчителів-словесників;
- емпіричне вивчення рівня сформованості базових цінностей ЄС серед студентів-філологів та практикуючих педагогів.

Таким чином, удосконалення підходів до формування ціннісних орієнтирів у межах філологічної освіти сприятиме підготовці висококваліфікованих педагогів, здатних формувати європейський світогляд молодого покоління та забезпечувати якісні зміни в українській освіті.

Список використаної літератури

1. Бойченко Н. М. Етичні аспекти університетських цінностей. *Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник*. Київ : Центр «Київський університет», 2014. № 1. С. 37–43.
2. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи : монографія / за заг. ред. Ф. Г. Ващука. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 560 с.
3. Плахта Д. «Еліта – це ті, кого неможливо купити». Письменниця Галина Пагутяк про «українізацію на карантині» та інші проблеми «постсовка». *День*. 2017. 20–21 січ. (№ 8/9). С. 22.
4. Turakhina O. Yevropeyski tsinnisni oriientatsii inozemnykh studentiv v umovakh universytetskoï osvity v Ukraini [European value orientations of foreign students in the conditions of university education in Ukraine] : *zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii, 28–29 travnia 2021 r.*, Zaporizhzhia : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 2021. S. 145–148.
5. Chernyakova A. V., Pylypenko-Fritsak N. A. Effective Crosscultural Communication as a condition for adaptation of foreign students in the context of Strategy of Intercultural development of the City. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries* : collective monograph. Vol. 2. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. С. 317–336. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-42>.

POTENTIAL OF PHILOLOGICAL EDUCATION IN FORMING THE CORE VALUES OF THE EU

Fediunina Olena

Postgraduate Student, Intern Teacher at the Department of Ukrainian Philology and Foreign Literature
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Introduction. *The article examines the potential of philological education in shaping the fundamental values of the European Union among future language teachers. The educational system plays a crucial role in societal transformations, fostering democratic principles, tolerance, respect for human rights, and cultural diversity. The integration of these values into professional training is essential for the development of responsible and ethical educators. The increasing role of European integration processes necessitates a re-evaluation of national education systems, particularly in post-Soviet countries, where historical and cultural legacies influence value formation. The study also considers how globalization and digitalization affect the transmission of values in higher education institutions.*

Purpose. *The purpose of this study is to analyze the role of philological education in forming the fundamental values of the European Union and to identify effective ways of integrating these values into the training of future language and literature teachers. The research aims to outline pedagogical principles that ensure the internalization of European values and the preparation of educators capable of transmitting these values to students in secondary and higher education institutions.*

Methods. *The research employs a combination of theoretical analysis, comparative studies of educational programs, and content analysis of philological disciplines. A qualitative approach is used to assess the impact of linguistic and literary courses on the formation of EU values. Additionally, surveys and interviews with educators and students provide insights into the practical implementation of value-based education. Case studies from various European countries illustrate best practices in integrating European values into philological education. The methodological framework is grounded in constructivist pedagogy, emphasizing student-centered learning and the active engagement of future educators in value-oriented discussions and activities.*

Results. The findings suggest that linguistic and literary courses significantly contribute to the comprehension of European values such as dignity, freedom, equality, solidarity, and civic responsibility. The content of educational programs can serve as a foundation for integrating value-based components into philological education. The study highlights specific disciplines and pedagogical strategies that enhance students' awareness of EU values, emphasizing interdisciplinary approaches and communicative methods. Notably, literature from diverse cultural backgrounds provides a platform for discussing ethical dilemmas, democratic ideals, and social justice. Language education fosters intercultural communication skills, which are crucial for promoting tolerance and mutual understanding among European nations. The research also identifies the challenges educators face in balancing national traditions with supranational value systems.

Originality. This research expands the understanding of the relationship between philological education and European values by providing a systematic analysis of curricula and identifying effective teaching methods. It underscores the necessity of incorporating ethical and civic dimensions into linguistic and literary studies. Unlike previous studies, this research integrates a multidisciplinary perspective, combining insights from pedagogy, linguistics, cultural studies, and sociology. The study proposes a framework for embedding European values into philological education through curriculum development, teacher training, and extracurricular activities.

Conclusion. Philological education serves as a powerful tool for fostering European values among future educators. The study suggests that the development of specialized courses and methodological frameworks can enhance the effectiveness of value-based education. The integration of European values into philological disciplines should be a continuous and adaptive process, reflecting societal changes and the evolving educational landscape. Further research should explore the practical implementation of these approaches in various educational contexts, including digital learning environments and international academic exchanges. Strengthening cooperation between universities and European institutions can also facilitate the promotion of EU values in teacher education.

Key words: philological education, European values, democratic principles, civic responsibility, linguistic and literary studies, interdisciplinary approach, intercultural communication, curriculum development.

References

1. Boichenko, N. M. (2014). Etychni aspekty universytetskykh tsinnosti [Ethical aspects of university values]. *Humanitarno-relihiieznavchyi visnyk - Humanitarian and religious bulletin*, (1), 37–43. Kyiv. [in Ukrainian].
2. Vashchuk, F. G. (2011). *Intehratsiia v yevropeiskyi osvittii prostir: zdotuky, problemy, perspektyvy: monohrafiia [Integration into the European educational space: achievements, problems, perspectives :a monograph]*. Uzhhorod. [in Ukrainian].
3. Plakhta, D. (2017). «Elita – tse ti, koho nemozhlyvo kupyty» [«The elite are those who cannot be bought»]. [in Ukrainian].
4. Tupakhina, O. (2021). Yevropeiski tsinnisni oriantatsii inozemnykh studentiv v umovakh universytetskoï osvity v Ukraini: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Zaporizhzhia, 28–29 travnia 2021 roku) [European value orientations of foreign students in the conditions of university education in Ukraine: collection of materials of the International Scientific and Practical Conference (Zaporizhzhia, May 28–29, 2021)]. Zaporizhzhia: Vydavnychiy dim «Helvetyka», 145–148. [in Ukrainian].
5. Chernyakova, A. V., & Pylypenko-Fritsak, N. A. (2021). Effective crosscultural communication as a condition for adaptation of foreign students in the context of Strategy of Intercultural Development of the City. In *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries: Collective monograph* (Vol. 2, pp. 317–336). Riga, Latvia: Baltiia Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-42> [in English].

Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 28.03.2025 р.
Прийнято редакцією 28.04.2025 р.
Опубліковано 30.04.2025 р.